

KÜLÖNFÉLÉK.

Megalakult a Keresztény Magvető Baráti Köre. *Dr. Tóth György* kuriai bíró egybehívására Budapesten 1939 február hó 16-án megalakult a Keresztény Magvető Baráti Köre. Az alakuló értekezlet az Unitárius Misszió Ház termében volt. A baráti kör a Keresztény Magvető szellemi és anyagi támogatását tűzte ki céljául. *Ferencz* József lelkész felolvasta a hetvenéves Keresztény Magvető munkásságát ismertető tanulmányát, mely a budapesti „Esti Ujság” c. napilap 1939 január 15-iki számában jelent meg. *Dr. Tóth György* ismertette azokat a feladatokat, melyek a Keresztény Magvető előtt állanak és azokat a kötelességeket, melyeket minden unitárius embernek e folyóirattal szemben egyformán vállalnia kell. *Józan Miklós, Kovács Kálmán, dr. Benczédi László, dr. Csiki Gábor, dr. Szabó Isván, Kelemen Béla, dr. vitéz Gyulay Tibor, Szent-Iványi Sándor, dr. Gyulay Zoltán, dr. vitéz Nyiredy Géza* jelentették be az alakulás alkalmával a Baráti Körhöz való csatlakozásukat.

Erdélyi menyasszony, amerikai vőlegény. Az erdélyi és amerikai unitárius kapcsolatnak érdekes és megható bizonyosága az az esküvő, melyet március 28-án Budapesten a Missziói Ház termében tartottak. Ez alkalommal kötött házasságot *Harrington Donald* amerikai unitárius lelkész és *Szánthó Vilma Juliánna* volt tordai unitárius s.-lelkész. Az új pár egyelőre Hollandiában marad, hol az ifju férj tanulmányait folytatja. A nyár folyamán utaznak Amerikába. Áldásunk kíséri útjukon és egész életükön. Adja Isten, hogy házasságuk rájuk hozzon boldogságot s a tengerentúli testvéreinkkel való kapcsolatunkat is mélyebbé és szorosabbá tegye.

XII. Pius pápa. A világ általános érdeklődése között választották meg március 2-án *Eugenio Pacelli* biboros államtitkárt pápának, aki XII. Pius néven foglalta el a pápai trónt. Az új pápának három kiváló tulajdonságát emelik ki, u. m. mélységes

ájtatosságát, szónoki képességét és diplomáciai ügyességét. A trónt „munka, igazság és béke“ jelszavak alatt foglalta el. Mind olyan erények, amelyek alkalmasak arra, hogy a mai világ sok ferde irányát a jó utra tereljék s a hivatásáról megfélemezett kereszténységet öntudatra ébresszék. Nehéz időben vette kezébe a kormányrudat. Akkor, amikor több oldalról ostromolják az egyház hajóját a felkorbácsolt hullámok. Mi hisszük, hogy XII. Pius megtalálja az utakat és módokat, amelyek által személyi kiválóságait és hivatali nagy befolyását nemcsak az egyház megmentésében, hanem a mai világ vallási és erkölcsi megjobbítására is érvényesítheti.

Keresztény testvériség. A keresztény testvériségnek elismerésre méltó szép példáját olvassuk Kovács Lajos brassói lelkész „Hivatalos Értesítés“ c. közlönye 1939 április havi számából. E szerint husvét nagy hetében a brassói lutheránus, református és unitárius lelkészek az ottani ujonnan épült unitárius templomban sorra végezték az estvéli istentiszteleteket. Dicséretre méltó szép példaadás. Ideje volna, hogy nem csupán a Golgotha felé vezető uton találkozzunk.

Hírek Angliából.

Oxford University Unitarian Association. (Oxfordi egyetemi unitárius egyesület). Ezen a néven alakult meg a legújabb unitárius ifjúsági mozgalom, amelynek fő jelentősége abban áll, hogy az első unitárius egyetemi egyesület nemcsak Oxfordban, hanem egész Angliában. Amellett mutatja az idők változását, mert nem is olyan régen az oxfordi egyetemmel kapcsolatban, nemhogy unitárius egyesület megalakulását engedélyezték volna, hanem az unitárius ifjakat még az egyetemi hallgatók sorába sem vették fel. Az egyesület megalapítója E. Hall kisasszony, (akiről zárójelben jegyezzük meg, hogy az ősz folyamán eljegyezte magát A. W. Wallance pendltoni lelkész úrral) Dr. Hall, jól ismert unitárius lelkésznek leánya. Az egyesület elnöke N. Gross a Manchester College új principálisa, senior-pénztárnoka pedig R. V. Holt a jól ismert angol unitárius tudós. Az egyesület célja a főiskolások között a szabadelvű vallási eszméket terjeszteni. Emellett összeköttetést keres más országok szabadelvű főiskolásaival is. E szerep betöltésére az idén a college erdélyi hallgatóját választották meg. Tagjai csak főiskolások lehetnek, ám a gyűlésekre bárki szívesen látott vendég. Ifjúság részéről az elnöki teendőket Ch. Lord végzi.

Történelmi személy-e Ábrahám? A multszázad s e század elei bibliai kritikusaiknak egyik legnagyobb problémája csaknem magától kezd megoldódni az újabb ásatások eredményeképpen. Maga a probléma azért is fontos, mert a ráadott választól függ a héber nép Mózes előtti története. Az utóbbi években az egykori Babiloniában Sir L. Wooley által végzett ásatások csaknem teljes bizonyosságát adták annak, hogy Ábrahám igenis történelmi személyiség volt, bár alakjához a későbbi kegyelet sok legendát fűzött. Az egykori Ur városánál talált ék-iratos táblákon Ábrahám név szerint is meg van említve és uralma csaknem egybeesik a legnagyobb törvényhozó babilonai király, Hammurabi uralkodásával. Ezenkívül a mostani idők leghíresebb ásatásai Észak Szíriában, az u. n. Ras Sámrai leletek, amelyek szintén ebből az időből származnak, megemlítik Ábrahám apját, illetve nemzetségét, Thárét (v. ö. I. Mózes XI.) s ezzel bizonyítják Ábrahám történelmi voltát.

Énekvezetők a welsh templomokban. A legtöbb welsh templomban a kántor mellett egy énekvezető is van, aki a szószék mellett állva vezeti az éneket és akárcsak egy karmester ütemezésével az ének kellő gyorsaságát mindig megtartja. Amennyiben az éneklés nem volna összhangzatos, nemcsak a gyülekezetet inti le, hanem még az orgonát is leállítja, hogy majd a megfelelő hangon ismét kezdjék az éneklést. Az énekvezetők alkalmazása nagy eredménnyel járt, mert a welsh templomi éneklés, akárcsak a világi is, talán az egész világon a legszebb.

Bodor András.

A béke útja. Az angol keresztény egyházak a sorozatos nemzetközi bonyodalmakkal kapcsolatban a béke mellett foglalnak állást. A kereszténység lelkiismeretéhez appellálnak nemcsak a békéért, hanem az általános béke elérésének azokért az elveiért és módjaiért, amelyek az őnzellenségen, igazságon és a jóakaraton alapulnak. „Az új világ, melyben a felfegyverkezett népek kölcsönös gyűlölettel sorakoznak egymás ellen, nem keresztényi cél a földi béke elérésére. A keresztények mind megegyeznek abban, hogy nem erőszakkal kell eltüntetni és kiigazítani a világháború által előidézett gazdasági igazságtalanságokat és politikai sérelmeket. A háború igazi oka mélyebben fekszik: az emberi szív gyűlöletében és ellenséges érzéseiben. A betegség lelki, tehát a gyógyszer is mindenekelőtt lelki lehet.“

Benedek Gyula.

Gyászhirek.

Várfalvi Kádár József nyug. polgári iskolai igazgató, történetiró, az Erdélyi Irodalmi Társaság tb. tagja, unitárius egyházi tanácsos, az Unitárius Irodalmi Társaság tb. tagja, a dési ref. egyházközség örökös tb. presbitere stb. élete 90-ik, boldog házassága 47-ik évében február 12-én Désen elhunyt. A saját erején emelkedett férfi a közélet minden területén áldásos munkát végzett. Folyóiratunkban is jelentek meg dolgozatai, amelyek a szakavatott történetiróról tesznek bizonyosságot. Fennkölt lelkületének jele, hogy bár izig-vérig unitárius volt, s egyházi életünk irányításában munkálkodott, mégis a dési ref. egyházközség szolgálatában is kiváló érdemeket szerzett. Élete munkássága őrzi emlékét.

Alsósiménfalvi Siménfalvi Boldizsár ny. állami tanító, élete 64-ik, boldog házassága 33-ik évében hosszas szenvedés után március 4-én Désfalván megszűnt élni. Mint népevelő, nemcsak az iskolában tanított, hanem azonkívül is népe javát munkálta. Nemzedékek nőttek fel lábainál, kik áldani fogják emlékét.

Kőszeghi Fangh Erzsébet a kolozsvári ref. leánygimn. ny. tanárnője március 29-én rövid szenvedés után 71 éves korában csendesen elhunyt. 37 évig állott a magyar tanügy szolgálatában. Kiváló tanár és nevelő volt. Kedves, harmonikus lelke, gyöngéd szeretettel fordult tanártársai és tanítványai felé, s szeretete viszontszeretettel találkozott. Bár az uralomváltozás után a ref. egyház szolgálatában állott, de unitárius hitét végig megtartotta. Emlékét kegyelettel őrzik tanítványai és tanártársai.

Bedő Miklós homoródszentpéteri lelkész, — mint lapzártakor szomoruan értesültünk, — 47 éves korában április 3-án elhunyt. Egy szép családot árvaságban hagyva maga után. Mint lelkész a zajtalanul dolgozó lelkipásztorok közül való volt. Nem vágyott zajos sikerekre és kitüntetésekre, hanem a tiszta öntudat békéjében kereste és találta meg hűsége jutalmát. Hiven gondozta a reábizott kis nyáját s becsületesen szolgálta egyházközsége ügyeit. De ezenkívül tevékeny részt vett egyházköze társadalmi mozgalmaiban is. Nyugalma legyen csendes. Emléke áldott.

Szerkesztésért felel: VÁRI ALBERT.

Elszámolás.

Igazolom, hogy a Keresztény Magvetőre történt fizetéseket az illetőknek javára elszámoltam:

Dr. Mikó Lőrinc 100, Pap Mózes 100, Dr. Márkos György 50, Tana Sámuel min. tanácsos 200, Konopi Kálmánné 200, Péterffy Albert 200, Geréb Zsigmond 200, Marosi Albert 200, Koronky János 200 lei. Ezeken kívül több lelkész afiának külön elismervényt küldöttem az elszámolásokról.

Tisztelettel kérem a hátralékok és az előfizetések be-
küldését.

Cluj-Kolozsvár, 1939 április hó 1-én.

Hadházy Sándor,
pénztárnok.

Unitárius egyházi művek.

Imák és imakönyvek:

- Dr. Boros György: Szivemet Hozzad emelem, (kötés szerint különböző ár).
Szentábrahám-Csifó: Ima könyv, 60 Leutól felfelé.
Vári Albert: Imádságos könyv, 1925, 16 rétet, 224 oldal 45.—, 60.—, 85.—, 150.—, 200.—

Beszédek:

- Bölyny Vilmos: Profétálatok... 100—
Channing E. Vilmos: A tökéletes élet. (Fordították az unitárius tanárok) Cluj, 1881. 8 r. 176 old... 25—
Csifó Salamon: Szolgálat az Úr előtt. Szent-Iványi Sándor: Jézus emberarca. 1929. 16 r., 147 old... 100—
Többen: Pályadíjjal jutalmazott unitárius egyházi beszédek, (kiadta: Gálfi Lőrinc) Cluj, 1916 8 r., 118 old. kötte 60—
Vári Albert: Keressetek először Istennek országát. Odorheiu, 1927. 8 r., 142 old... 100—
Weress B.: Ime az ember. 90—
Kovács Lajos: Ébresztgetés 100—
" " A mi tisztünk igazsága 2—

Ágendák:

- Ütő Lajos: Bölcső mellett (keresztelési beszédek)... 50—
— Megnyilatkozásunk helye, (urvacsorai beszédek) 50—
— Myrtusok között, (esketési beszédek). Cristur, 1927. 8 r., 74 old. 50—

Theológia, filozófia és neveléstudomány

- Benczédi Pál: A vallás-tanítás története. Cluj, 1915. 8 r., 74 old. 30—
— Az unitárius hitelvek kifejlődése. Cluj, 1934. 124 oldal 80—
— A ma vallása (ford.) I. G. Duca 40 old. 20—
— Dáv d Ferenc Egyet története 20—
Dr. Borbély István: A Magyar Unitárius Egyház hitelvei a XVI. században. Cluj, 1914. 8 r., 83 old. 40—
Carpenter—Dr. Kiss: A kereszténység helye a világ vallásai között. Cristur, 1923. 8 r., 70 oldal 50—
Carpenter—Dr. Kiss: Buddhizmus és kereszténység. Cluj, 1925. 8 r., 167 old. 100—
Dr. Csiki Gábor: Hiszek egy Istenben. Cluj, 1926. 8 r., 157 old. } Kötve 90—
} Füzeve 70—
Dr. Gál Kelemen: Brassai küzdelmei a magyartalanságok ellen 50—
Dr. Gál Kelemen: Brassai mint Philo-sophus. Cluj 1899. 8 r., 105 old. 20—
Gálfi Lőrinc: A hitvallások története. Cluj, 1916, 9 r., 472 old. 100—
Gálfi Lőrinc: Legközelebb Jézushoz Cluj, 1915. 8 r., 55 old. 30—
Haller—Boros Jenő: Az evangéliumok nőalakjai. Cluj, 1930. 16 r., 30 old. 15—
Dr. Gál K.: Brassai Sámuel 50—
Dr. Kiss E.—Hall: Egy Unitárius hitvilága 40—

- Lőrinczy D.: Az ismeretlen tanítvány megszólal... 80—
Dr. Kiss Elek: Az Isteni Törvény útja. Cluj, 1924. 8 r., 248 old. 160—
Lupton—Lőrinczy László: Miért vagyok unitárius? 5—
Savage—Kovács: A kereszténység fejlődéstörténete. Odorheiu, 1927. 8 r., 156 oldal 120—
Szentábrahám—Derzsi: A keresztény hittudomány összege. Cluj, 1899. 8 r., 412 oldal 50—
Ürmösi József: A gyakorlati theologia főbb irányelvei 80—
Dr. Varga Béla: A jelentés logikái alkata Bpest, 1916. 8 r., 34 old. 20—
" " A lelkiismeret. Cluj, 1909. 8 r., 89 old. 30—
" " A logikái érték problémája és kialakulásának története. Bpest, 1922. 8 r., 149 old. 50—
Vári Albert: Miért vagyok én unitárius. Cluj, 19.6. 16 r., 20 old. 5—
Dr. Iván László: Dávid Ferenc arca a szellemtudományi lélektan tükrében Magyarországon 1 Pengő.
Dr. Gladden—Kiss Sándor: Keresztény Pásztor 287 old. 120—
Clarke Freeman—Kiss Sándor: Mindennap vallása. 207 old. 50—
Peabody G. Ferenc—Szent-Iványi Sándor: A lélek egyháza 50—

Történelem:

- Dr. Boros György: Dr. Brassai Sámuel Cluj, 1927. 8 r., 372 old. 200—
Dr. Boros György: (szerk.): Az unitárius vallás Dávid Ferenc korában és azután 40—
Channing E. Vilmos: Válogatott művei III. kötet. (Élet és jellemrajzok.) (Fordították az unitárius tanárok)... 40—
Jakab Elek: Dávid Ferenc emléke. Budapest, 1879. 8 r., 156l. 25—
Kanyaró Ferenc: Unitáriusok Magyarországon. Cluj, 1891. 8 r., 229 l. 100—
Kelemen Lajos: Újabb adattár a Vargyasi Dániel-család történetéhez. Cluj, 1913. 8 r., 426 l. 60—
Szentmártoni Kálmán: János Zsigmond Élet- és Jellemrajza 120—
Dr. Gál Kelemen: A kolozsvári unitárius kollégium története, 2 kötet.. 300—
Amator pld. kötte 500—
Fosdick—Löfi: Utazás Palesztinában 80—

Törvénykönyvek:

- Dr. Tóth György: Az Unitárius Egyház szervezete. I. k. 45—
Dr. Tóth György: Az Unitárius Egyház Rendszabályai 50—
Dr. Tóth György: Az unitárius egyház alkotmányának vázlatos jogtörténeti kifejlődése 12—